

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 53/2025-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Libora Duľa** o možných dôvodoch jeho vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 3153/2024 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libor Duľa **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 3153/2024.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Sudca ústavného súdu Libor Duľa podaním z 15. januára 2025 v súlade s § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu, že vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 3153/2024 sú dané okolnosti, ktoré by mohli znamenať jeho vylúčenie z konania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti pre možný pomer k sťažovateľovi ako účastníkovi konania. Uviedol, že sťažovateľ sudca [REDAKOVANÉ] je sudcom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorého bol predsedom pred vymenovaním za sudcu ústavného súdu, pričom ich v období ukončenia jeho pôsobenia v skoršej funkcii v roku 2019 spájali kolegiálno-priateľské vzťahy. Z uvedených personálnych súvislostí je podľa sudcu ústavného súdu Libora Duľa kontextuálne zrejmé, že vonkajší nestranný pozorovateľ môže mať pochybnosť o jeho nezáujatosti.

2. Pokynom predsedu ústavného súdu Ivana Fiačana z 15. januára 2025 bolo oznámenie pridelené do senátu I. ÚS (ďalej len „námietkový senát“) na ďalší postup podľa čl. IV bodu 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2025

do 31. decembra 2025 (ďalej len „rozvrh práce“) v zmysle § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

3. Podľa § 22 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní je viazaný ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

3.1. Podľa § 23 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný vykonávať svoju funkciu svedomite a zdržať sa pri jej výkone i v občianskom živote konania, ktoré môže narušiť alebo ohroziť vážnosť ústavného súdu, dôveru k ústavnému súdu a vážnosť funkcie sudcu ústavného súdu.

3.2. Podľa § 23 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný zdržať sa výkonu funkcie, zamestnania alebo činnosti nezlučiteľnej s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

4. Z citovaného textu § 22 a najmä § 23 zákona o ústavnom súde je zrejmé, že sudca ústavného súdu je v určitej miere obmedzený vo svojej slobode správať sa podľa svojej ľubovôle, nechať sa viesť svojimi emóciami a byť ovplyvnený vzťahmi k iným ľuďom. Zmyslom a účelom takéhoto obmedzenia je jednak dosiahnutie primeraného odstupu sudcu ústavného súdu od vecí, o ktorých rozhoduje, a ďalej i toho, že sa rozhodovacia činnosť sudcov ústavného súdu bude javiť ako uvážlivá, nezaujatá, schopná posúdiť vec bez stranenia tomu či onému z účastníkov.

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa čl. IV bodu 1 písm. a) rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

8. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti [Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 26. 2. 1993]. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či

povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo) [m. m. III. ÚS 24/05].

9. Ústavný súd vo svojej dnes už stabilnej judikatúre dáva do pozornosti, že z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (porov. Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 1. 2012). Ako je už aj naznačené v bode 8, nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (porov. Olujíc v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (porov. Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9. 2. 2012, bod 87). Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavy, že istý sudca nie je nestranný, hľadisko namietateľa je dôležité, ale nie je rozhodujúce; rozhodujúce je, či tieto obavy môžu byť považované za objektívne odôvodnené (porov. Thorgeir Thorgeirson v. Island, sťažnosť č. 13778/88, rozsudok ESLP z 25. 6. 1992, bod 51).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

10. Sudca ústavného súdu Libor Duľa vo svojom oznámení z 15. januára 2025 poukazuje na priateľsko–kolegiálne vzťahy so sťažovateľom počas svojho pôsobenia ako predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu do roku 2019, ktoré vo vonkajšom nestrannom pozorovateľovi môžu vyvolať pochybnosť o jeho nezaujatosti.

11. V rámci dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu ustanovených v § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde treba zdôrazniť, že predpokladom vylúčenia sudcu ústavného súdu je „pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom“, ktorý v prípade oznámenia sudcu ústavného súdu Libora Duľu v danej veci preukázaný nie je. Dotknutý sudca ústavného súdu, ako vyplýva z jeho oznámenia, nemá pomer k veci, nie je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľom ani nie je jeho blízkou osobou, ani ich kolegiálny vzťah neprekročil obvyklé kolegiálne priateľstvo, ani nie je v žiadnom vzťahu s jeho právnym zástupcom pred ústavným súdom alebo pred všeobecnými súdmi.

12. Z oznámenia sudcu ústavného súdu Libora Duľu nevyplýva, že by jeho kontakty so sťažovateľom presiahli takú úroveň, že by bolo možné považovať ich za spôsobilé narušiť jeho nestrannosť ako sudcu ústavného súdu, a to aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP, v zmysle ktorej môže k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

13. Námietkový senát k tomu poznamenáva, že pri stretávaní sa ľudí na jednom pracovisku obvyklé kolegiálne priateľstvo nemožno vylúčiť, a to ani medzi sudcami navzájom. Takéto profesijné (kolegiálne) priateľstvá nemožno samo osebe považovať za spôsobilé narušiť nestrannosť sudcu pri prejednaní a rozhodovaní vecí. Ani „priateľstvo a kolegialita“ za normálnych okolností nie sú

dôvodom na pochybnosť o nezaujatosti sudcu. Po sudcovi nemožno požadovať, aby samotný fakt, že sudca určitého kolegu dlhodobo pozná, tyká si s ním, vedie s ním neformálne hovory a aj inak sa s ním stretáva v rámci mantinelov profesijného priateľstva, znamenal dôvod na vylúčenie sudcu. Takým dôvodom by boli až ďalšie, osobitné okolnosti, z ktorých by bolo nutné usudzovať, že sudca nemusí byť schopný udržať si voči dotyčnému procesnému aktérovi dostatočný odstup a posudzovať jeho konanie (procesné úkony, právnu argumentáciu, všeobecne postup v rámci výkonu jeho procesnej roly a pod.) bez zaujatia. Pokiaľ sudca disponuje dostatočnou mierou zdravého sebedovomia, uvážlivosti, zdržanlivosti a je si vedomý profesijných štandardov, ktoré treba zachovávať, profesijné priateľstvá prehlbujú povedomie sudcov o tom, ako funguje prax v obore, v ktorom sa pohybujú, a rozširujú ich odborné znalosti. Za normálnych okolností, ak ide o sudcu rovného a poctivého, vhodne fungujúcimi vzťahmi profesijného priateľstva a vystupovaním v rámci odbornej komunity sudca zvyšuje a nijako neznižuje autoritu súdnej moci v odbornej komunite a v spoločnosti ako celku. Sudca, ktorý je odbornou komunitou uznávaný, nebojí sa v nej komunikovať a diskutovať, a to i veľmi otvorene, o odborných otázkach, a pritom dáva jasne najavo, že neslúži nikomu a ničomu, iba spravodlivosti, je tým najlepším reprezentantom súdnej moci (pozri k tomu napr. aj rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017).

14. Vychádzajúc z už uvedeného, námietkový senát po prerokovaní dôvodov uvedených v oznámení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duřu vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 3153/2024 dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde tieto nenapĺňajú predpoklady na vylúčenie sudcu ústavného súdu, a preto rozhodol o jeho nevylúčení z konania a rozhodovania v danej veci (bod 1 výroku tohto uznesenia).

IV.

K právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia

15. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

16. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu